

એસ. બી. વસાવા
સચિવ

ટેલિફોન : ૨૩૨૫૧૮૦૧/૨
ફેક્સ : ૯૧-૦૭૯-૨૩૨૫૨૫૯૦
E-mail : secnrb@gujarat.gov.in
ગુજરાત સરકાર
માર્ગ અને મકાન વિભાગ
૧૪/૨, સરદાર ભવન, સચિવાલય,
ગાંધીનગર-૩૮૨ ૦૧૦ (ભારત)

તા.૦૨/૦૫/૨૦૧૮

પ્રતિ

સર્વે અધિક્ષક ઈજનેરશ્રીઓ
રાજ્ય / પંચાયત / રા.ધો. / પા.યો. / શહેર / વર્તુળ.

**વિષય :- સને ૨૦૧૮ ના ચોમાસા અગાઉ ભારે વરસાદ, પુર, વાવાઝોડા જેવી
આફત પહેલા મકાનો માટે લેવાના થતા સાવચેતીના પગલાં બાબત.**

શ્રીમાન,

ઉપર્યુક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે ચોમાસુ શરૂ થાય તે પહેલા માર્ગ અને મકાન વિભાગના સરકારી આવાસો / રહેણાક તથા બીન રહેણાક મકાનોનું નીરીક્ષણ કરી જરૂરી નીચે મુજબના સાવચેતીના પગલા સમયસર લેવા જરૂરી છે.

- ૧) આગામી ચોમાસાની ઋતુને ધ્યાને લઈ આપના હસ્તકનાં તમામ રહેણાક અને બિન રહેણાક મકાનોની સ્ટ્રક્ચરલ સ્ટેબીલીટીની પ્રીમોન્સુન ચકાસણી કરાવી લેવી. જુના મકાનોને વિશેષ ધ્યાન આપી તેની ખાસ ચકાસણી કરાવવી.
- ૨) જે મકાનો ભયજનક જણાતા હોઈ તેને કોર્ડન કરી સ્પષ્ટ રીતે વંચાય તેમ સુચના બોર્ડ મુકવા જેથી અકસ્માત નિવારી શકાય.
- ૩) મકાનોનો જેટલો ભાગ ભયજનક હોય તેને સમયસર ઉતારી લેવાય તેની અંગત કાળજી રાખવી.
- ૪) જરૂરીયાત મુજબની તમામ પ્રીમોન્સુન મરામત અને ચકાસણીની કામગીરી આગામી દિન ૧૦ માં થાય અને સમગ્ર ચોમાસા દરમ્યાન તેની સમયાંતરે ચકાસણી થાય તે અંગે અંગત કાળજી લેવી.

- પ) મકાનુનું લીફેજ ચકાસવું અને પ્લીન્થમાં બીનજરૂરી અંદર પાણી ઉતરે નહીં તેની કાળજી લેવાય, તેમજ શોર્ટ - સર્કીટ કે અન્ય કોઈ જાનહાનિના બનાવો બને નહીં તેની પુરતી તકેદારી રાખવી.
- ડ) જે મકાનો વોટર પ્રુફીંગ માટે ખોલેલ હોય ત્યાં કામ અઠવાડીયામાં પૂર્ણ કરવા.
- ૭) તાજેતર સરકારી રહેણાંક અને બિનરહેણાંકના મકાનોના કરવામાં આવેલ સર્વેમાં મકાનની પરિસ્થિતિ અંગે મળેલ અહેવાલ મુજબની કાર્યવાહી ત્વરિત હાથ ધરવી અને કોઈ દુર્ઘટના થાય નહીં અને જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં મકાન ખાલી કરવાની કાર્યવાહી થાય તે જોવું.
- ૮) મકાનોમાં પ્લાસ્ટરની કામગીરી ફરીથી કરવાની હોય ત્યારે વારાફરતી દરેક દીવાલનું પ્લાસ્ટર કર્યા બાદ જ બીજી દીવાલનું પ્લાસ્ટર કાઢવાનું રહેશે. આ કામગીરી દરમિયાન જરૂરીયાત પ્રમાણે ટેકા મુકવાના રહેશે.
- ૯) મકાનોમાં વાયરિંગ ચકાસી લેવાનું રહેશે. છુટા અને લટકતા વાયરોના કારણે શોર્ટસર્કિટ ન થાય તે પ્રમાણે વાયરો યોગ્ય રીતે બાંધવાના રહેશે.
- ૧૦) ૧૦ વર્ષ જુના મકાનોનું ઈન્સપેક્શન મ.ઈ./અ.મ.ઈ. દ્વારા કરવાનું રહેશે. ૧૦ વર્ષ જુના ફ્રેમ સ્ટ્રક્ચરવાળા મકાનોનું ઈન્સપેક્શન નાયબ કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રી દ્વારા પણ કરાવવાનું રહેશે. કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રી દ્વારા ના.કા.ઈ. અને અ.મ.ઈ./મ.ઈ. દ્વારા ચકાસણી કરેલા મકાનો પૈકી ૧૦% મકાનોને ચકાસણી કરવાની રહેશે.
- ૧૧) મકાનોના પાયામાં લાંબો સમય પાણી ન ભરાઈ રહે તે બાબતે કાળજી રાખવાની રહેશે.

ઉપરોક્ત સુચનાઓનું પાલન થાય તે માટે સંબંધિત અધિક્ષક ઈજનેરશ્રીએ તેમના હસ્તકના વિભાગની દર અઠવાડીયે સમીક્ષા કરવી અને જે વિભાગીય કચેરીમાં સુચનાઓનો અમલ સંતોષકારક ન જણાય તે વિભાગના કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીને લેખિત નામજોગ સુચના આપવી અને આ અંગે કરેલ કાર્યવાહીની વિગતો દર અઠવાડીયે સંબંધિત મુખ્ય ઈજનેરશ્રીને રજુ કરવાની રહેશે અને સરકારશ્રી કક્ષાએ રાખવામાં આવતી સમીક્ષા મીટીંગમાં પણ વિગતો રજુ કરવાની રહેશે.

(એસ. વી. વસાવા)

સત્યમેવ જયતે

એસ. બી. વસાવા
સચિવ

ટેલિફોન : ૨૩૨૫૧૮૦૧/૨
ફેક્સ : ૮૧-૦૭૯-૨૩૨૫૨૫૮૦
E-mail : secrn@gujarat.gov.in
ગુજરાત સરકાર
માર્ગ અને મકાન વિભાગ
૧૪/૨, સરદાર ભવન, સચિવાલય,
ગાંધીનગર-૩૮૨ ૦૧૦ (ભારત)
તા. ૦૨/૦૫/૨૦૧૮

પ્રતિ,

સર્વે અધિક્ષક ઈજનેરશ્રીઓ,
રાજ્ય / પંચાયત / રા.ધો. / પા.યો. / વર્તુળ.

વિષય :- સને ૨૦૧૮ ના ચોમાસા અગાઉ ભારે વરસાદ, પુર, વાવાઝોડા જેવી
આફત પહેલાં રસ્તા અને પુલો માટે લેવાના થતા સાવચેતીના પગલાં
બાબત.

શ્રીમાન,

ઉપર્યુક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે ચોમાસુ શરૂ થાય તે પહેલા સાવચેતીના સમયસર પગલા લેવા
જરૂરી છે. આ અંગે ચોમાસા દરમિયાન રસ્તા પરનો વાહન વ્યવહાર ચાલુ રહે, તેમજ કોઈ અકસ્માત થાય નહીં
તેની પુરતી તકેદારી રાખવા નીચે મુજબની સુચનાનો અમલ કરવા આથી જણાવવામાં આવે છે.

- ૧) મા.મ.વિભાગના તા.૭/૧૧/૮૮ના પરિપત્ર ક્રમાંક એસ.એસ.આર. / ૧૦૮૮ / (૩૩) / સ તથા
તા.૩૧/૫/૦૩ના પત્ર ક્રમાંક : એસ.એસ.આર. / ૧૦૦૩ / (૧૩) / સ થી આપેલ સુચના મુજબ
સાવચેતીના પગલા માટે હયાત ડુબાઉ પુલ / કોઝવે તથા સ્પીલ સેક્શન પર પર ગેજ પોસ્ટ મુકવાની
તથા તા.૨૬/૫/૦૫ ના સરખા ક્રમાંકના પત્રથી આપેલ સુચના મુજબ ડુબાઉ પુલ / કોઝવેની બંને છેડે
"ભયજનક ખતરો" ચેતવણી દર્શક બોર્ડ મુકવા, ગેજપોસ્ટ ન હોય તો તે તાત્કાલિક મુકવા તેમજ કોઝવે
તથા એપ્રોચ ઉપર ગાર્ડ સ્ટોન મુકવાની કાર્યવાહી હાથ ધરવી. આ અંગે સઘળી વિગતો પરત્વે અધિક્ષક
ઈજનેરશ્રીએ દર અઠવાડિયે પુર્ણ ન થયેલ કામગીરીની સમીક્ષા કરવી.
- ૨) મા.મ.વિભાગના તા.૧૦/૪/૮૦ના પરિપત્ર ક્રમાંક : એસએસઆર / ૧૦૮૦ / ૫૦૧/(૮) / સ થી
આપેલ સુચના મુજબ ચોમાસા પહેલાં, જિલ્લામાં આવેલ રસ્તાઓ પરના સર્વે પુલ / કોઝવે / નાળાનું
નીરીક્ષણ કરવું તેમજ વોટર વે માટે નાળાના પાઈપની સફાઈ કરવી જેથી વોટરવેમાં પાણી વિના અવરોધ
પસાર થાય તેમજ દરેક હયાત સ્ટ્રક્ચરનું જે તે ઈજનેરે નિયમાનુસાર પ્રી-મોનિટરિંગ ઈન્સપેક્શન કરવું.
રસ્તાના પડખા ઉંચા હોય ત્યાં ઉતારવામાં આવે, પાણી ભરાવાથી રસ્તાને નુકશાન ન થાય તથા વાહન
ચાલકોને મુશ્કેલી ન પડે તે માટે ડ્રેનેજ ચેનલ બનાવવી તેમજ હયાત ડ્રેનેજ ચેનલની સાફસુફી કરાવવી.
- ૩) વિભાગ તથા પેટા વિભાગ હસ્તકની જરૂરી મશીનરી / ઈક્વીપમેન્ટ / બ્લિકલ / ડીવોટરીંગ પંપ /
ટ્રી-કટર વગેરે ચાલુ હાલતમાં હોવા અંગેની ચકાસણી કરવી તથા ઉપલબ્ધ મશીનરીની ઈન્વેન્ટરી
તૈયાર રાખવી અને જરૂર જણાય તો જરૂરી રીપેરીંગ કરાવી ચોમાસા દરમિયાન ચાલુ કન્ડીશનમાં રાખવા
અને મા.મ.વિભાગ હસ્તકના મશીન / ઈક્વીપમેન્ટ / બ્લિકલ / ડીવોટરીંગ પંપ કયા વિભાગમાં કેટલી
સંખ્યામાં હોઈ કયાં સ્થળે અને કોના ચાર્જમાં ઉપલબ્ધ છે તેની વ્યવસ્થિત યાદી તૈયાર રાખવી. આ યાદી
તમામ સંબંધિત કા.ઈ.શ્રીઓને મોકલી આપવી. પુર તથા આફત સમયે ભારે મશીનરી મોકલવાના રૂટ
અંગે પણ આગોતરું આયોજન કરી તેની વિગતો અ.ઈ.શ્રી રાજ્ય (મા.મ.) વર્તુળે તૈયાર રાખવી.

- ૫) પુરથી નુકશાન થયેલ પુલ / કોઝવે / રસ્તા / પ્રોટેક્ટીવ વોલ વગેરેની તાત્કાલિક મરામત માટે જરૂરી બાબતોના ભાવો માંગી મંજૂર કરાવી રાખવા અને જરૂરી માલ-સામાનનું આગોતરું આયોજન કરી માલસામાનનો અમુક જથ્થો યોગ્ય જગ્યાએ એકત્ર કરી રાખવો જેથી પુર સમયે તાત્કાલિક ઉપયોગમાં લઈ, રસ્તા મરામતની કામગીરી ત્વરિત ચાલુ કરી શકાય.
- ૬) જિલ્લાના ખાનગી ઈજારદારશ્રીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા વાહનો, મશીનરી અને સાધનો કે જે હાલ ક્યા સ્થળે ઉપલબ્ધ છે તથા તેમના ડ્રાયવર વગેરેના ફોન નંબર, સરનામા સહિતની અદ્યતન વિગતો વિભાગીય અને પેટા વિભાગીય કચેરી ખાતે ઉપલબ્ધ રાખવી.
- ૭) ભારે વરસાદ / પુર / વાવાઝોડાથી રસ્તા / પુલ / કોઝવેને નુકશાન થવાના અથવા થયાના સમાચાર મળે ત્યારે પૂરતી ખરાઈ કરી ક્ષેત્રિય અધિકારીઓએ ખરેખર સ્થળ પરિસ્થિતિનો અભ્યાસ કરી સંબંધિત અધિક્ષક ઈજનેરશ્રી, / મુખ્ય ઈજનેર અને અધિક સચિવશ્રી અને જરૂર જણાયે, અગ્રસચિવશ્રી, મા.મ.વિભાગને ફોન / ફેક્ષ / ઈ-મેઈલથી જાણ કરવી.
- ૮) પુર જેવી કુદરતી આફતના સમયે રસ્તા પર ટ્રાફિકને કોઈપણ અડચણ ઉભી થાય તો તે તાત્કાલિક નિવારવા માટે રસ્તાના હવાલાના વર્ક આસીસ્ટન્ટ અને સેક્શન અધિકારીશ્રી / ઈજનેરશ્રીએ સતત રસ્તા પર ફરી અદ્યતન પરિસ્થિતિથી સતત વાકેફ રહેવું અને જરૂર જણાય ત્યાં તાત્કાલિક કામગીરી હાથ ધરી ટ્રાફિક ચાલુ રાખવો. જરૂર જણાય તો ટ્રાફિક બંધ કરાવી અન્ય વૈકલ્પિક રસ્તા પરથી ટ્રાફિક ડાયવર્ટ કરવો. ટ્રાફિક માટે રસ્તો બંધ કરાય ત્યારે પૂરતા બેરીકેટ મૂકવા અને વૈકલ્પિક રૂટ શરૂ થતો હોય ત્યાં ડાયવર્ઝન બોર્ડ મુકવું આ ઉપરાંત અદ્યતન સ્થિતિની જાણ ઉચ્ચ અધિકારીશ્રી અને ફ્લડ કંટ્રોલ રૂમને કરવાની રહેશે.
- ૯) ચોમાસા પહેલાં અને ચોમાસા દરમિયાન સંદેશા વ્યવહારના સાધનો જેવા કે ટેલીફોન, ફેક્ષ, કોમ્પ્યુટર, ઈ-મેઈલ સીસ્ટમની ચકાસણી કરવી. સાધનો બંધ હાલતમાં હોય તો ચાલુ કરાવવા અને ચોમાસા દરમિયાન સંદેશા વ્યવહારના સાધનો ચાલુ રહે તે માટે નીરીક્ષણ કરતા રહેવું આથી ચોમાસા દરમિયાન સંદેશા વ્યવહાર ચાલુ રહે.
- ૧૦) નાયબ કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીએ (તાલુકા કક્ષાના અધિકારી) આફત વ્યવસ્થાપનને લગતી, આફત સિવાયના / આફતની ચેતવણી મળતા / આફત પછી કરવાની કામગીરીની વિગત આપના વર્તુળ હસ્તકના સર્વે કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીઓ તથા સર્વે નાયબ કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીઓ હસ્તક તૈયાર અને ઉપલબ્ધ રહે તેવી વ્યવસ્થા કરવી.
- ૧૧) રસ્તાના થયેલ નુકશાનની તાત્કાલિક મરામતની કામગીરી જાહેર બાંધકામ વિભાગના મેન્યુઅલ અને સમયાંતરે કરેલ નિયમો મુજબ ઝડપથી હાથ ધરી સમય મર્યાદામાં પૂર્ણ કરવાની રહેશે.
- ૧૨) પુર આવ્યા પછી તાત્કાલિક રીલીફની કામગીરીમાં જિલ્લા વહીવટી તંત્ર (કલેક્ટર / જિલ્લા વિકાસ અધિકારીશ્રી) કે વિભાગના અધિકારીના સતત સંપર્કમાં રહીને જરૂરી કાર્યવાહી કરવાની રહેશે.
- ૧૩) પુર જેવી આફત બાદ તાત્કાલિક જાહેર મીલકતને થયેલ નુકશાનનો જરૂરી આધાર પુરાવા સાથે નુકસાનીનું સર્વેક્ષણ કરવા માટે અગાઉથી આયોજન કરવાનું રહેશે.
- ૧૪) ચોમાસા દરમિયાન અથવા પુર આવે ત્યારે સ્પીલ સેક્શન હોવાથી અથવા ડુબાઉ પુલ હોવાથી જે રસ્તાઓ પર ટ્રાફિક બંધ રહેતો હોય તેવા રસ્તાઓની યાદી તૈયાર કરવી અને આ રસ્તાઓ પર ટ્રાફિક બંધ થાય તો ક્યા રસ્તા પર ટ્રાફિક ડાયવર્ટ કરવો તેની યાદી તૈયાર કરવી અને સંબંધિત મુખ્ય ઈજનેરશ્રીને મોકલી આપવી.

- ૧૫) રસ્તા પર બ્રીચ પડે ત્યારે પાણીના પ્રવાહ માટે આર.સી.સી.પાઈપ મુકી તેના પર કામ ચલાઉ રીતે રસ્તાની મરામતની કામગીરી કરી ટ્રાફિક ચાલુ રાખવો.
- ૧૬) ચોમાસામાં સતત અને ભારે વરસાદ અને પુરના કારણે રસ્તાઓ પર પડેલ ખાડામાં તાત્કાલિક મેટલના પેચ કરવાની કાર્યવાહી હાથ ધરવી.
- ૧૭) ભારે વરસાદ/પુરના કારણે રસ્તા પરનો ટ્રાફિક બંધ કરવામાં આવે ત્યારે જિલ્લા કલેક્ટરશ્રી અને જિલ્લા પોલીસ વડાને જાણ કરવી. તેમજ વૈકલ્પિક રૂટની વિગત પણ આપવી.
- ૧૮) દરેક ગામના સરપંચશ્રી તથા તલાટીશ્રીના ફોન નંબર પેટા વિભાગીય કચેરીમાં ઉપલબ્ધ રાખવા અને દરેક સરપંચશ્રી અને તલાટીશ્રીને આપણા પેટાવિભાગના જવાબદાર કર્મચારીઓ/અધિકારીશ્રીના ફોન નંબર આપી રાખવા. આફત સમયે તે ફોન પર સંપર્ક કરવા તેઓને જણાવવાનું રહેશે.
- ૧૯) આફત સમયે બંધ થઈ જતા હોય તેવા એસ.ટી.રૂટ ની વિગતો એસ.ટી.નિગમ પાસેથી મેળવી લઈ તેને વાહન વ્યવહાર યોગ્ય રાખવાનું આગોતરું આયોજન કરવાનું રહેશે. એસ.ટી.નિગમના જે તે રૂટના જવાબદાર કર્મચારીશ્રી/અધિકારીશ્રીઓના સંપર્ક નંબર મેળવી તેઓને મા.મ. વિભાગના જવાબદાર કર્મચારીશ્રી/અધિકારીશ્રીઓના સંપર્ક નંબર આપવા અને આફત સમયે સંપર્ક કરવા માટે કોઈ અડચણ ન થાય તેવું આયોજન કરવાનું રહેશે અને કોઈ પણ એસ.ટી.રૂટ બંધ થાય તો તેની જાણ મા.મ. વિભાગના જવાબદાર કર્મચારીશ્રી/અધિકારીશ્રીઓને થાય તેવી એસ.ટી. નિગમને જાણ કરવાની રહેશે.
- ૨૦) સંજોગોવસાત કોઈ સ્ટ્રક્ચર તુટી જાય તો સંબંધિત મુખ્ય ઈજનેરશ્રી, સચિવશ્રી અને ફ્લડ કંટ્રોલ સેલમાં તાત્કાલિક જાણ કરવાની રહેશે. ત્યારબાદ સ્ટ્રક્ચરની વિગતો, સ્ટ્રક્ચર તુટવાના સંભવિત કારણો, વૈકલ્પિક રસ્તો, નવા બાંધકામની પ્રાથમિક અંદાજી રકમ, સ્ટ્રક્ચરના ફોટોગ્રાફસ વગેરેનો અહેવાલ સંબંધિત મુખ્ય ઈજનેરશ્રીને તે જ દિવસે બનતી ત્વરાએ કરવાનો રહેશે.

આ સૂચનાનો ચુસ્તપણે અમલ કરવાની રસ્તા / મકાનનો ચાર્જ ધરાવતા સંબંધિત અધિકારી / કર્મચારીની જવાબદારી રહેશે. આપના વર્તુળ હસ્તકના સર્વે કા.ઈ.શ્રી / ના.કા.ઈ.શ્રીઓને આ પત્રની નકલ મોકલી આપવા તથા ચુસ્તપણે અમલ કરવા સૂચના આપવા વિનંતી.

ઉપરોક્ત સૂચનાઓનું પાલન થાય તે માટે સંબંધિત અધિકારક ઈજનેરશ્રીએ તેમના હસ્તકના વિભાગની દર અઠવાડિયે સમીક્ષા કરવી અને જે વિભાગીય કચેરીમાં સૂચનાઓનો અમલ સંતોષકારક ન જણાય તે વિભાગના કાર્યપાલક ઈજનેરશ્રીને લેખિત નામજોગ સૂચના આપવી અને આ અંગે કરેલ કાર્યવાહીની વિગતો દર અઠવાડિયે સંબંધિત મુખ્ય ઈજનેરશ્રી રજુ કરવાની રહેશે અને સરકારશ્રી કક્ષાએ રાખવામાં આવતી સમીક્ષા મીટીંગમાં પણ વિગતો રજુ કરવાની રહેશે.

(એસ.બી.વસાવા)